

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

**Методичні вказівки
щодо виконання кваліфікаційної роботи
для здобувачів вищої освіти,
які навчаються на другому (магістерському) рівні
вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
(освітньо-професійна програма – «Охорона праці»)**

Харків 2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

**Методичні вказівки
щодо виконання кваліфікаційної роботи
для здобувачів вищої освіти,
які навчаються на другому (магістерському) рівні
вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
(освітньо-професійна програма – «Охорона праці»)**

Харків 2022

Рекомендовано до друку вченою
радою факультету техногенно-
екологічної безпеки НУЦЗ України
(протокол від 29.08.2022 р. № 2)

Укладачі: С.Р. Артем'єв, О. П. Шароватова, Ю. Д. Древаль, О.Д. Малько,
Б. М. Цимбал, Г. М. Резніченко

Рецензент: доктор технічних наук, професор **С. І. Чеберячка**, професор
кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «Дніпровська
політехніка»

Методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти, які навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» (освітньо-професійна програма – «Охорона праці») / Укладачі: С. Р. Артем'єв, О. П. Шароватова, Ю. Д. Древаль, О. Д. Малько, Б. М. Цимбал, Г. М. Резніченкою. – Х.: НУЦЗУ, 2022. – 32 с.

Методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти, які навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» (освітньо-професійна програма – «Охорона праці»), визначають особливості підготовки та захисту кваліфікаційної роботи, вимоги до її структури та змісту.

ВСТУП

Атестація випускників Національного університету цивільного захисту України (далі – НУЦЗ України), які навчаються за другим (магістерським) рівнем вищої освіти здійснюється з метою встановлення відповідності рівня якості отриманої ними базової вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» (освітньо-професійна програма – «Охорона праці»).

Для виконання кваліфікаційної роботи основними нормативними документами, які регламентують вимоги до оформлення пояснювальної записки, є стандарт вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійна програма.

Автори поставили за мету надати кваліфіковані методичні та практичні поради здобувачам вищої освіти під час підготовки та написання рукопису кваліфікаційної роботи, оформлення відповідних презентаційних матеріалів та її захисту.

Відповідно до поставленої мети за структурою вказівки містять розділи, зміст яких допоможе здобувачам вищої освіти послідовно і в необхідному логічному взаємозв'язку отримати відповіді на найважливіші питання щодо написання та захисту кваліфікаційної роботи. У виданні авторами систематизовано досвід відпрацювання подібного матеріалу [1-2] з урахуванням оновлення існуючої нормативно-правової бази.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація випускника-магістра за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» (освітньо-професійна програма – «Охорона праці») складається **з таких частин:**

1. Кваліфікаційний іспит.
2. Виконання та захист кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота – це самостійна випускна дослідницька робота. Виконання і захист кваліфікаційної роботи є заключним етапом підготовки здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти та має на меті:

– систематизувати, закріпити та вдосконалити теоретичні знання здобувачів вищої освіти, розвинути навички їх використання під час прийняття конкретних рішень з питань забезпечення промислової безпеки та охорони праці;

– розвинути навички самостійної роботи здобувачів вищої освіти з нормативною, довідковою та спеціальною літературою, сучасними методами наукових досліджень у сфері проблематики побудови та функціонування системи управління охороною праці (далі – СУОП) на підприємствах, установах і в організаціях, уміння їх самостійно застосову-

вати під час розв'язання прикладних проблемних завдань, що розробляються у кваліфікаційній роботі;

– оцінити готовність здобувачів вищої освіти до прийняття самостійних рішень, їх обґрунтування і захисту;

– визначити можливість присвоєння здобувачеві вищої освіти освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» (освітньо-професійна програма – «Охорона праці»).

Здобувачу вищої освіти, який своєчасно виконав усі вимоги навчального плану підготовки магістра і захистив кваліфікаційну роботу, рішенням екзаменаційної комісії присвоюється відповідно до обраної спеціальності освітня кваліфікація та видається державний документ про здобутий освітній ступінь «магістр» і другий (магістерський) рівень вищої освіти.

Здобувач вищої освіти, який отримав документ встановленого зразка про здобутий освітній ступінь «магістр» і повну вищу освіту, має можливість працевлаштуватися відповідно до вимог чинного законодавства.

Здобувач вищої освіти, який отримав підсумкові оцінки «відмінно» не менше як за 75 % усіх навчальних дисциплін та індивідуальних завдань, передбачених навчальним планом, а з інших навчальних дисциплін та індивідуальних завдань – не нижче ніж оцінку «добре» та захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою «відмінно», видається документ про диплом з відзнакою.

Кваліфікаційна робота дозволяє вдосконалити рівень кваліфікації, характеризується наявністю критичного аналізу наукових публікацій та практичних напрацювань з обраної проблематики, викладенням аргументованої власної позиції і самостійних висновків щодо шляхів вирішення проблем, які досліджувались у процесі написання кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота має відповідати наступним критеріям:

- актуальності обраної теми;
- самостійності проведеного аналізу і дослідження теми;
- обґрунтованості достовірності виконаних досліджень;
- практичному значенню одержаних результатів.

Під час підготовки кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен дослідити одну чи декілька проблем охорони праці та на основі отриманих результатів запропонувати та обґрунтувати заходи щодо покращення умов та безпеки праці, організації системи управління охороною праці тощо.

У кваліфікаційній роботі повинні бути застосовані елементи наукових, організаційно-технічних та інженерних досліджень з окремих напрямів безпеки праці, підготовки працівників, розробки та удосконалення обладнання, методик підвищення безпеки тощо, що пов'язуються із фаховою підготовкою здобувача вищої освіти.

Для виконання і захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен виявити здатність до використання теоретичних знань, отриманих в обсязі програм навчальних дисциплін навчального плану для прийняття технічних і організаційних рішень з питань охорони праці, а також спроможність самостійно працювати з науковою, нормативно-правовою і технічною документацією з метою вдосконалення заходів, технічних рішень та удосконалення системи управління охороною праці.

Тематика кваліфікаційних робіт має бути актуальною, відповідати сучасному рівню і перспективам розвитку СУОП, реальним завданням забезпечення безпеки праці, зниження рівня виробничого травматизму та профзахворювань.

Матеріали для підготовки роботи збираються протягом останнього року навчання. Основний матеріал кваліфікаційної роботи збирається під час проходження переддипломної практики, для чого надається відповідне завдання. Водночас під час підготовки та написання кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти можуть бути використані раніше напрацьовані ним на попередніх курсах навчання матеріали рефератів, самостійних, розрахункових, контрольних, курсових та наукових робіт.

Безпосереднє керівництво з підготовки здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи покладається на його керівника.

Керівник надає науково-методичну допомогу здобувачу вищої освіти з питань написання кваліфікаційної роботи з таких питань:

- остаточне редакційне формулювання теми кваліфікаційної роботи, її наукової новизни (за наявності) та практичної значущості;
- розроблення концепції та визначення методики дослідження обраної теми;
- розроблення структури кваліфікаційної роботи, визначення предмета і об'єкта дослідження, мети та завдань кваліфікаційної роботи.

Керівник повинен:

- аналізувати і контролювати організацію самостійної роботи здобувача вищої освіти з дослідження теми і написання кваліфікаційної роботи;
- скласти завдання з календарним планом щодо виконання кваліфікаційної роботи, затвердити його у завідувача кафедри;
- проводити консультування здобувача вищої освіти у процесі дослідження обраної теми;
- написати відгук (складова подання довільної форми) на виконану кваліфікаційну роботу для її допуску до захисту;
- надавати консультативну допомогу здобувачеві вищої освіти для підготовки кваліфікаційної роботи до захисту.

Здобувач вищої освіти повинен:

- досліджувати обрану тему кваліфікаційної роботи;

- підготувати текст рукопису кваліфікаційної роботи відповідно до вказівок щодо її виконання;
- підготувати презентаційні матеріали та доповідь;
- по завершенню практики отримати від представників підприємства рецензію на кваліфікаційну роботу відповідно до теми дослідження;
- захистити результати досліджень за обраною темою перед екзаменаційною комісією.

Захист кваліфікаційної роботи засвідчує, що особа завершила курс навчання і отримала базову вищу освіту.

2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ПІДГОТОВКИ, НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота, що виконується випускником за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, є підсумковою роботою, яка дає змогу виявити рівень засвоєння ним теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю.

Напрями досліджень кваліфікаційних робіт формує кафедра ОП та ТЕБ, з урахуванням пропозицій практичних підрозділів сфери охорони праці, ДСНС України, інших установ, підприємств, організацій.

Рівень кваліфікаційної роботи має відповідати академічному рівню та освітній програмі, що визначає відповідні межі вибору теми кваліфікаційної роботи.

Під час навчання в університеті здобувач вищої освіти виконує певну кількість індивідуальних робіт, рефератів, курсових, наукових робіт і набуває відповідних умінь та навичок для розкриття теми. Тому під час формулювання теми кваліфікаційної роботи бажано враховувати можливість продовження попередніх досліджень, що має забезпечити повноцінне розкриття обраної проблематики.

Орієнтовний обсяг кваліфікаційної роботи – 4 – 5 авторських аркушів (80 – 100 сторінок).

Структура роботи:

- ✓ титульний аркуш (не нумерується, додаток 1);
- ✓ завдання на кваліфікаційну роботу (з календарним планом, не нумерується, додаток 2);
- ✓ реферат (додаток 3);
- ✓ зміст;
- ✓ перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за потреби);
- ✓ вступ;
- ✓ розділи роботи;
- ✓ висновки;

- ✓ список використаних джерел;
- ✓ додатки (за необхідності).

Окремо до роботи додається (у файлі):

- ✓ анотація (як реферат, додаток 3);
- ✓ подання (додаток 4);
- ✓ рецензія (рецензії);
- ✓ роздрукований варіант презентації доповіді (в окремому файлі приклеюється до обкладинки кваліфікаційної роботи).

У поданні на зворотній сторінці розміщується висновок керівника кваліфікаційної роботи щодо результатів проведеного здобувачем вищої освіти дослідження, **включаючи зазначення результатів перевірки роботи на наявність запозичень з інших джерел та документів**, а також висновок кафедри з підписом завідувача кафедри щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту.

До захисту кваліфікаційна робота супроводжується **1-2 зовнішніми рецензіями: одна (обов'язкова) – від представника підприємства (організації, установи), де здобувач вищої освіти проходив практику, друга (бажана) – від іншої організації (установи, підприємства).**

Рецензентом надається лише попередня оцінка роботи здобувача вищої освіти, оскільки остаточно вона оцінюється екзаменаційною комісією в процесі її захисту.

Рецензія готується у довільній формі і має оцінити:

- актуальність та значення теми кваліфікаційної роботи для теорії та практики, коректність її формулювання;
- чіткість структурування та логічність викладання підготовленого матеріалу;
- мову і стилістичний рівень рукопису роботи;
- вміння критично аналізувати праці вчених за напрямом дослідження;
- оформлення науково-дослідницького апарату;
- якість оформлення кваліфікаційної роботи в цілому.

Рецензент відзначає і формулює виявлені у кваліфікаційній роботі недоліки, невідповідність опрацьованого тексту меті та завданням дослідження, не використані здобувачем вищої освіти можливості, висловлює власні рекомендації щодо підвищення наукового та теоретико-практичного рівня дослідження теми кваліфікаційної роботи.

Керівниками кваліфікаційних робіт призначаються особи науково-педагогічного складу кафедри ОП та ТЕБ за відповідним фахом, наукові співробітники університету, які мають вчений ступінь доктора наук та/або фахівці наукових установ (кандидати наук) відповідної фахової спрямованості.

Термін формування орієнтовних тем кваліфікаційних робіт, що будуть виконуватися на кафедрі, та закріплення здобувачів вищої освіти за їх керівниками, – **вересень-грудень того року, що передує року випуску.**

У цей період кафедра визначає керівників кваліфікаційних робіт, завдання здобувачам вищої освіти щодо підбору матеріалу за їх темою, надає до деканату факультету інформацію про закріплення здобувачів вищої освіти за керівниками робіт.

На початку весняного семестру кафедрою здійснюється остаточне визначення тем кваліфікаційних робіт, які затверджуються відповідним наказом ректора університету. Після етапу вибору теми кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має скласти календарний план її виконання.

Календарний план підписується керівником кваліфікаційної роботи та виконавцем і є складовою частиною завдання на кваліфікаційну роботу, що затверджує завідувач кафедри.

Завдання на кваліфікаційну роботу видається здобувачеві вищої освіти протягом тижня з моменту затвердження тем і керівників кваліфікаційних робіт наказом ректора університету.

За рішенням керівника кваліфікаційної роботи кафедрою можуть бути залучені консультанти окремих розділів роботи.

Консультантами призначаються особи з числа науково-педагогічного складу кафедри ОП та ТЕБ, інших кафедр, а також висококваліфіковані фахівці наукових підрозділів ДСНС України та інших наукових установ.

Прізвища консультантів вказуються у завданні на кваліфікаційну роботу окремим пунктом, де консультант та здобувач вищої освіти ставлять свої підписи із зазначенням дати видачі завдання та завершення роботи з підготовки відповідного розділу кваліфікаційної роботи.

Завершена кваліфікаційна робота подається здобувачем вищої освіти керівнику роботи. Після отримання зовнішньої рецензії керівник подає роботу завідувачу кафедри разом із поданням та анотацією для прийняття рішення про допуск здобувача вищої освіти до попереднього захисту.

До передзахисту можуть бути рекомендовані лише завершені кваліфікаційні роботи, в яких вирішені поставлені завдання і наявні рецензії.

Негативні рецензії або відгук керівника не є підставою для недопущення здобувача до захисту кваліфікаційної роботи.

Попередній захист кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні кафедри **за виконання обов'язкових вимог:**

- наявності роздрукованого завершеного тексту рукопису кваліфікаційної роботи;
- підготовленої доповіді здобувача вищої освіти під час захисту роботи;

- наявності презентації;
- присутності наукового керівника та оформленого ним відгуку (складова подання) щодо рівня підготовленості здобувача вищої освіти і його кваліфікаційної роботи до передзахисту.

Передзахист кваліфікаційних робіт проводиться не пізніше ніж за 7 діб до офіційного захисту, після чого робиться висновок щодо (не)допуску здобувача вищої освіти до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Процедура попереднього захисту складається з:

- подання на розгляд комісії 100 % кваліфікаційної роботи у роздрукованому вигляді;
- доповіді здобувача вищої освіти аналогічно доповіді під час захисту кваліфікаційної роботи;
- обговорення роботи, коли здобувачем вищої освіти надаються відповіді на запитання та записуються зауваження членів комісії.

Після закінчення попереднього захисту проводиться підсумкове засідання кафедри, на якому оцінюється стан підготовки кваліфікаційної роботи кожного здобувача вищої освіти.

Попередній захист вважається успішним, якщо кваліфікаційна робота за змістом та оформленням відповідає встановленим вимогам, здобувач вищої освіти прибув на процедуру передзахисту, доповів перед членами екзаменаційної комісії та у нього наявні рецензія на кваліфікаційну роботу, анотація, подання, доповідь та презентація доповіді.

Кваліфікаційна робота не допускається до попереднього захисту у разі порушення здобувачем вищої освіти вимог щодо змісту, оформлення та порядку підготовки роботи до захисту, а саме:

- робота виконана не самостійно, має чітко виражений компілятивний характер (плагіат);
- структура та оформлення роботи не відповідають встановленим вимогам, відсутня доповідь, презентація доповіді.

Після успішного проходження попереднього захисту Кваліфікаційна робота за відповідним висновком завідувача кафедри допускається до захисту на засіданні екзаменаційної комісії.

У випадку, коли кваліфікаційна робота не підготовлена і здобувач вищої освіти не може бути допущений до захисту, дане питання розглядається на засіданні кафедри, матеріали подаються до екзаменаційної комісії для прийняття відповідного рішення **(не пізніше ніж за 2 доби до дня захисту).**

За 2 доби до захисту пояснювальна записка кваліфікаційної роботи, а також її повна версія у захищеному *.pdf-форматі, разом із роздрукованою презентацією, анотацією, рецензією та поданням надається здобувачем вищої освіти секретареві екзаменаційної комісії.

До початку роботи екзаменаційної комісії деканат факультету готує характеристики та зведені відомості успішності здобувачів вищої освіти та подає їх до відповідної екзаменаційної комісії.

Офіційний захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії **за участі не менше половини членів її складу** відповідно до затвердженого керівництвом університету графіка засідань комісії.

До початку доповіді здобувача вищої освіти секретар комісії доводить до відома її членів зміст та висновки документів, які подані до комісії.

Механізм підготовки здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи обов'язково зводиться до наступного:

- готується письмовий текст доповіді, в якому має висвітлюватися актуальність і значення дослідженої теми роботи для сучасної теорії та практики, мета, предмет і об'єкт дослідження, основні результати дослідження, пропозиції щодо шляхів вирішення окресленої проблеми;

- розробляється електронна презентація доповіді за змістом роботи;
- для членів екзаменаційної комісії готуються роздаткові матеріали до ключових моментів виступу здобувача вищої освіти, на які він має поспиратись під час захисту кваліфікаційної роботи відповідно до презентації.

Процедура захисту складається з:

- стислої (до 10 хв.) доповіді здобувача вищої освіти, в якій викладається актуальність, мета, зміст, предмет, об'єкт і результати проведеного дослідження, висновки та пропозиції;

- обговорення змісту роботи, коли здобувачем вищої освіти надаються відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії (до 20 хв.).

Загальний час захисту кваліфікаційної роботи не повинен перевищувати 30 хв. Секретар комісії веде протоколи захисту, вносить підсумкові оцінки у відомості. Відомості підписуються головою та членами екзаменаційної комісії. Секретар комісії після захисту кваліфікаційних робіт здає їх до навчально-методичного відділу. Кваліфікаційних роботи здаються до архіву. Ті з них, що містять особливо цінні рішення та пропозиції, можуть бути рекомендовані для опублікування доповідей і повідомлень на науково-теоретичних чи науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах.

Рівень захисту кваліфікаційної роботи оцінюється за системою оцінок ECTS, виходячи із визначених складових.

Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної роботи

1. Пояснювальна записка	до 45 балів
2. Доповідь + презентація доповіді	до 25 балів
3. Відповіді на запитання	до 30 балів
4. Додаткові (заохочувальні) бали	до 20 балів

Критерії оцінювання пояснювальної записки кваліфікаційної роботи (оцінюється від 0 до 45 балів):

37-45 балів – пояснювальна записка здобувачем виконана в повному обсязі, виконана вчасно, самостійно, забезпечує повне розкриття теми. Вірно визначено предмет, об'єкт дослідження. Мета чітко окреслена та досягнута. Завдання виконані у повному обсязі. Автор використовує сучасні аналітичні та методологічні інструментарії. Робота характеризується високою якістю і глибиною теоретико-методологічного аналізу, критичного огляду інформаційних джерел, в тому числі і закордонних. Узагальнення і висновки базуються на якісно опрацьованій інформаційній базі, що дозволяє чітко визначити авторську позицію. Представлені практичні рекомендації автора мають практичну цінність;

28-36 балів – пояснювальна записка виконана вчасно, теоретичні узагальнення та висновки аналітичної частини в основному правильні. Проте, існують несуттєві недоліки у виявленні логічності зв'язку заходів, що пропонуються для вирішення проблем за допомоги проведеного аналізу статистичних та (або) фактичних матеріалів, обґрунтування та розрахунків ефективності запропонованих рішень, що впливає на глибину особистого аналізу здобувачем вищої освіти фактичної інформації. Застосування сучасного аналітичного інструментарію обмежено. Подані у роботі авторські пропозиції не містять переконливого обґрунтування доцільності їх реалізації;

19-27 балів – пояснювальна записка виконана вчасно, теоретичні узагальнення та висновки аналітичної частини в основному правильні. Відсутній самостійний аналіз статистичних та фактичних матеріалів, обґрунтування та визначення ефективності запропонованих рішень, що впливає на глибину особистого аналізу здобувачем вищої освіти фактичної інформації. Застосування сучасного аналітичного інструментарію недостатнє. Подані у роботі авторські пропозиції не містять достатнього обґрунтування;

10-18 балів – пояснювальна записка в основному розкриває тему кваліфікаційної роботи, але мають місце недоліки змістовного характеру. Теоретико-аналітична частина та пропозиції обґрунтовано непереконливо, відсутні дослідження або розрахунки, що дозволяють аргументувати зроблені узагальнення та висновки. Є зауваження щодо логічності та послідовності викладеного матеріалу, який носить переважно описовий характер. Пояснювальна записка недбало оформлена;

0-9 балів – відсутня логіка у побудові структури дослідження. У роботі відсутній взаємозв'язок теми, мети, завдань, висновків, предмету та об'єкту дослідження. Назви окремих розділів не відповідають їх змісту. Теоретичний аналіз та визначення стану процесів, що є предметом розгляду мають компіляційний характер, відсутні посилання на використані інформаційні джерела. Відсутня самостійність суджень у запропонованих

рекомендаціях і пропозиціях. Представлений статистичний матеріал є застарілим. Пояснювальна записка оформлена з помилками та не відповідає вимогам, що викладені у методичних вказівках.

Критерії оцінювання презентації доповіді кваліфікаційної роботи (оцінюється від 0 до 25 балів):

21-25 балів – доповідь аргументована, проілюстрована якісно оформленими наочними матеріалами, свідчить про наявність власної думки здобувача вищої освіти щодо предмету дослідження, є логічною і повною;

16-20 балів – доповідь насичена інформацією, що відображає відповідні результати проведеного дослідження;

11-15 балів – доповідь побудована на фактах, що відображають відповідні результати проведеного дослідження, мають місце незначні недоліки в оформленні презентації;

6-10 балів – доповідь прочитана за текстом, здобувач вищої освіти не володіє окремими питаннями теми, мають місце суттєві недоліки у виконанні та оформленні презентації;

0-5 балів – доповідь прочитана за текстом, презентація та доповідь не відображають зміст виконаної роботи, не відповідають вимогам щодо обсягу та оформлення.

Критерії оцінювання відповідей на питання під час захисту кваліфікаційної роботи (оцінюється від 0 до 30 балів):

25-30 балів – усі відповіді на питання правильні, розгорнуті та добре аргументовані;

19-24 бали – відповіді на питання правильні, не завжди повні та конкретні;

13-18 балів – не усі відповіді на питання правильні або повні;

7-12 балів – здобувач вищої освіти не володіє окремими питаннями за темою роботи, відповіді є неповними;

0-6 балів – більшість відповідей на питання невірні, здобувач вищої освіти не володіє предметом дослідження.

Критерії оцінювання додаткових (заохочувальних) балів (оцінюється від 0 до 20 балів):

16-20 балів – здобувач вищої освіти має досвід практичної роботи за фахом або приймав участь у професійних конкурсах або пройшов додаткове професійне навчання або є розробником патенту або зайняв призове місце під час проведення 2-го етапу Всеукраїнського конкурсу наукових робіт або зайняв призове місце під час проведення 2-го етапу Всеукраїнської олімпіади з навчальних дисциплін або є автором (співавтором) фахової публікації або прийняв очну (безпосередню) участь у роботі закордонної наукової конференції або є розробником наукового експонату, який під час проведення конкурсу на кращий науковий експонат в університеті зайняв призове місце.

11-15 балів – здобувач вищої освіти прийняв участь у 2-му етапі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт або у 2-му етапі Всеукраїнської олімпіади з навчальних дисциплін або є автором (співавтором) публікації у фахових виданнях або прийняв очну (безпосередню) участь у роботі Всеукраїнської наукової конференції;

6-10 балів – здобувач вищої освіти прийняв участь у 1-му етапі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт або у 1-му етапі Всеукраїнської олімпіади з навчальних дисциплін;

1-5 балів – здобувач вищої освіти прийняв заочну участь у роботі Всеукраїнської або закордонної наукової конференції;

0 балів – здобутки відсутні.

Рішення про оцінку захисту кваліфікаційної роботи приймається на закритому засіданні екзаменаційної комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів. Кожен з членів екзаменаційної комісії виставляє індивідуальну оцінку здобувачу вищої освіти за 100-бальною системою, після чого визначається середній бал, який відповідає певній оцінці у системі ECTS. Дана оцінка стає підсумковою й оголошується здобувачам вищої освіти в той самий день після процедури виставлення оцінок. Оцінювання змісту пояснювальної записки членами екзаменаційної комісії відбувається безпосередньо під час проведення процедури захисту кваліфікаційних робіт. Для здобувача вищої освіти, який не захистив кваліфікаційну роботу з поважної причини, за рішенням голови екзаменаційної комісії дата її захисту може бути перенесена і встановлена в межах строку повноважень діючої екзаменаційної комісії.

У випадку, коли здобувач вищої освіти не захистив кваліфікаційну роботу у зв'язку із неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, після відрахування з НУЦЗ України, він має право на повторну атестацію у наступному навчальному році після поновлення на навчання (у терміни роботи екзаменаційної комісії з відповідної спеціальності (освітньої програми)). Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

З УЗАГАЛЬНЕНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТРУКТУРНИХ ЧАСТИН КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Нормоконтроль кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти здійснює її керівник.

3.1. Титульний аркуш. Формат – А4, 1 аркуш.

3.2. Завдання на кваліфікаційну роботу. Розробляється керівником кваліфікаційної роботи. Затверджується завідувачем кафедри. Формат – А4, 2 і більше аркушів.

У завданні на кваліфікаційну роботу вказується: тема, керівник кваліфікаційної роботи, наказ, яким затверджено тему кваліфікаційної

роботи, термін виконання роботи, вихідні дані, розділи роботи, перелік графічного матеріалу, консультанти за окремими розділами роботи (за необхідності), а також дата видачі завдання. Завдання на кваліфікаційну роботу містить календарний план її виконання. Завдання підписується керівником та виконавцем кваліфікаційної роботи, за необхідності в ньому підписується консультант за певним її розділом.

3.3. У рефераті (анотації) надається стислий статистичний зміст виконаної кваліфікаційної роботи (кількість сторінок, таблиць, рисунків, використаних джерел тощо), зазначається мета, предмет, об'єкт, результати та практична цінність кваліфікаційної роботи, перелік ключових слів (від 5 до 10). Обсяг – 1 аркуш.

3.4. Зміст. Подається на початку роботи після титульного аркуша та завдання на кваліфікаційну роботу. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх структурних складових роботи.

3.5. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за потреби). Якщо в роботі вжито специфічну термінологію, а також використані маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Якщо у кваліфікаційній роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, то їх перелік не складають, а розшифровують у тексті під час першого згадування.

3.6. Вступ містить обґрунтування актуальності й практичної значущості обраної теми кваліфікаційної роботи, визначає її мету та завдання, предмет та об'єкт дослідження, наукову новизну (за наявності) практичне значення отриманих результатів, стисло характеризує використані методи проведених досліджень.

Доцільним є наведення статистичного огляду виробничого травматизму, професійних захворювань і аварій на об'єктах регіону, України та світу у досліджуваній галузі, відзначення узагальнених показників відповідного професійного ризику та їх прогностичних оцінок.

У вступі подають загальну характеристику кваліфікаційної роботи у наступній послідовності:

Актуальність теми. Обґрунтовується доцільність виконаної роботи для розвитку та удосконалення системи охорони праці на відповідному об'єкті, в умовах сучасного розвитку працезохоронної політики. Окреслення проблематики не повинно бути багатослівним, достатньо кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або визначеного завдання.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – це всебічне, достовірне вивчення об'єкту, процесу або явища. Мета, як правило, відображається у назві роботи. У кваліфікаційній роботі мета дослідження

переважно зводиться до підвищення ефективності стану охорони праці підприємств, організацій, установ та їх підрозділів.

Конкретні завдання, які вирішуватимуться відповідно до поставленої мети, зазначаються в інфінитиві у формі перерахунку: «встановити...», «виявити...», «визначити...», «обґрунтувати...», «узагальнити...», «розробити...», «удосконалити...» тощо.

Меті кваліфікаційної роботи повинна відповідати її **наукова новизна**, наприклад, удосконалення діючих технологічних процесів з метою зменшення рівня небезпечних виробничих факторів, набуло подальшого розвитку вирішення проблеми

Об'єкт дослідження – процес або явище, що визначає проблемну ситуацію та обране для вивчення.

Предмет дослідження – конкретна проблема, що міститься в межах об'єкта, аналіз якої дає можливість досягти мети і сформулювати узагальнені висновки та пропозиції.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії досліджуваного процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на предмет спрямована основна увага дослідника, оскільки він визначає тему кваліфікаційної роботи, що зазначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження – це сукупність прийомів чи способів дослідження проблеми, використані у кваліфікаційній роботі, що стали операційною основою для вирішення поставлених завдань.

Одержані результати (практичне значення одержаних результатів). Подається стислий опис положень (рішень), запропонованих особисто здобувачем вищої освіти у кваліфікаційній роботі, з обов'язковою вказівкою на відмінність цих положень від вже відомих.

У роботі, що має теоретичне значення слід навести відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в роботі, що має прикладне значення, – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно надати інформацію щодо ступеня їх готовності до використання або масштабів використання.

Кожне положення чітко формулюють, відокремлюючи його основну сутність. Сформульоване положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромодження дрібних і таких, що затемнюють його сутність). Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації, як їх використати.

Особистий внесок та публікації (за наявності). У випадку використання в роботі ідей або розробок, що належать співавторам, разом з якими були опубліковані наукові праці, здобувач вищої освіти повинен відзначити цей факт у роботі з обов'язковим зазначенням конкретного

особистого внеску в цій праці або розробці. Вказують, у скількох статтях, наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковано результати роботи.

Апробація результатів дослідження є бажаною умовою допуску кваліфікаційної роботи до захисту.

3.7. Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів та підрозділів. Кожен розділ починають з нового аркушу. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова зі стислим описом обраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів дослідження. Наприкінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у розділі результатів дослідження, що дає змогу виділити загальні висновки від другорядних подробиць.

Кількість розділів кваліфікаційної роботи може бути різною залежно від структури роботи та варіюватися від 3 до 5.

В основній частині здобувач вищої освіти повинен:

- систематизувати правові засади, основні досягнення та проблеми наукових досліджень в галузі охорони праці;
- з'ясувати стан охорони праці на об'єкті дослідження;
- застосувати сукупність методів та методик для повноцінного розкриття теми та отримання нового наукового результату;
- всебічно проаналізувати питання, окреслені у меті та завданнях кваліфікаційної роботи;
- опрацювати висновки з окремих розділів (підрозділів) та кваліфікаційної роботи в цілому;
- обґрунтувати положення, що виносяться на захист.

У першому розділі здобувач вищої освіти розкриває основні теоретичні положення, існуючі проблеми стосовно питань, які досліджуються (функціонування СУОП, виробничого травматизму та професійної захворюваності, промислової безпеки тощо).

Загальний обсяг розділу **не повинен перевищувати 20 % обсягу** основної частини кваліфікаційної роботи.

У другому розділі обґрунтовується вибір напрямку та предмету досліджень, наводяться методи вирішення завдань, розробляється загальна методика проведення дослідження.

У наступних розділах (3 та 4) наводяться результати досліджень із зазначенням нового, що вносить здобувач вищої освіти у розробку проблеми. Оцінюється повнота вирішення поставлених завдань, достовірність отриманих результатів (характеристик, параметрів), порівняння їх з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних авторів.

Обробку отриманих кількісних даних доцільно виконувати з використанням прикладного програмного забезпечення (Excel, статистичні пакети тощо).

Послідовність розділів та їх зміст уточнюються керівником і в остаточному вигляді наводяться у завданні на кваліфікаційну роботу.

3.8. Висновки – це стисле викладення підсумків кваліфікаційної роботи.

Наводяться найбільш важливі теоретичні положення, які містять оцінку результатів дослідження з точки зору відповідності меті кваліфікаційної роботи та поставлених завдань.

Відображають найбільш важливі наукові та практичні результати, одержані в роботі, які повинні містити формулювання вирішеної проблеми (завдання), їх значення для науки та практики. Далі формулюють висновки щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів. Сформулювати положення, що виносяться на захист, привести розроблені пропозиції та рекомендації з використання отриманих результатів, вказати нові можливі завдання (напрями досліджень), що впливають з результатів проведених досліджень.

3.9. Список використаних джерел – це елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Наводиться тільки та література, що використовувалась. Складається відповідно до ДСТУ 8302:2015 та наказу [3].

Список використаних джерел повинен включати в себе літературу та інформаційні ресурси, на які є посилання за текстом пояснювальної записки у порядку появи таких посилань за текстом.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- за непрямого цитування (переказ, викладення думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично

точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

- якщо необхідно виявити ставлення до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

В основному тексті або у заключних абзацах розділів кваліфікаційної роботи рекомендується давати посилання на особисті наукові публікації здобувача вищої освіти (у разі їх наявності).

3.10. Додатки (за наявності). Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань за текстом.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток А» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А. Під час оформлення додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

3.11. Технічні вимоги, нумерація. Кваліфікаційну роботу друкують державною мовою за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 міжрядкових інтервали, шрифтом «Times New Roman». Кегель шрифту – 14. Можна також подавати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3 (як правило, до додатків). Текст роботи необхідно друкувати залишаючи береги таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. Абзац – 1,25 мм.

До загального обсягу роботи не входять додатки, а також таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки з ними підлягають суцільній нумерації. **Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.**

Заголовки структурних частин «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру рядка. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту підрозділу розділу) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервали. Кожну

структурну частину кваліфікаційної роботи потрібно розпочинати з нового аркушу.

Нумерацію сторінок розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші та на завданні на кваліфікаційну роботу номера сторінок не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті.

Такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як реферат, зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином.

Підрозділи розділів нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і підрозділу, між якими ставлять крапку. **У кінці номера підрозділу не повинна стояти крапка, наприклад, 2.3 (третій підрозділ другого розділу).**

Потім, у тому ж рядку, – заголовок підрозділу. Пункти підрозділу (за необхідності) нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту підрозділу складається з порядкових номерів розділу, підрозділу та пункту підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера не повинна стояти крапка, **наприклад 1.2.3 (третій пункт другого підрозділу першого розділу).** Потім, у тому ж рядку, – заголовок пункту підрозділу.

3.12. Ілюстрації. Ілюструвати кваліфікаційну роботу слід виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий напис).

Підпис під ілюстрацією розміщується з абзацного відступу та, за звичай, **має чотири основних елементи:**

- найменування графічного сюжету, що позначається словом «Рисунок»;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацію, де деталі рисунку позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом.

Основними видами ілюстративного матеріалу є схема, фотографія, діаграма і графік. Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як са-

мостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках (рис. 3.1) або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1».

Тобто під рисунком через проміжок встановленого інтервалу розміщується підрисунковий напис, який містить номер рисунку та його назву. Нумерація рисунку повинна відповідати розділу кваліфікаційної роботи **(наприклад – Рисунок 3.2., тобто другий рисунок третього розділу).**

3.13. Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, має оформлятися у вигляді таблиць. Нумерація таблиць повинна бути прив'язана до розділу. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують з абзацу. Назву і слово «Таблиця» розпочинають з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не меншою за 8 мм.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш (сторінку). Під час перенесення таблиці на інший аркуш назву вміщують тільки над її першою частиною.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, у другому – боковик.

У випадку продовження таблиці на другій сторінці з абзацного відступу пишуть:

Продовження табл. 3.1

Потім йде нумерація стовбців і далі сама таблиця. Наприклад:

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
БСК ₅	2,7	2,5	1,2

Приклад побудови таблиці

Таблиця (номер) – Назва таблиці (за шириною)

Заголовок	Заголовок	Заголовок	Заголовок
Текст	Текст	Текст	Текст

3.14. Формули. У випадку використання формул необхідно дотримуватися певних правил.

Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, які мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка.

Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаку рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (-).

Усі формули, які є у кваліфікаційній роботі, підлягають нумерації з прив'язкою до розділів. Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули.

Номер формули за її перенесення вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формулу взято в рамку, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку напроти основного рядка формули.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Розділовими знаками між формулами, які йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

3.15. Оформлення електронних презентаційних матеріалів. Презентація повинна бути оформлена українською або іноземною (англійською, французькою) мовами, згідно доповіді. Кількість слайдів повинна бути не меншою 10. Кожен слайд повинен заповнюватись текстовою чи графічною інформацією не менше, ніж на 75 %.

Усі слайди, крім першого, нумеруються наступним чином: у правому верхньому куті розміщується номер слайду (число відповідає порядковому номеру слайду, починаючи з першого, на якому позначка № (номер) не ставиться).

Перший (титольний) слайд повинен містити наступну інформацію: вид роботи (наприклад: «кваліфікаційна робота»); тема кваліфікаційної

роботи; відомості про виконавця роботи (група, прізвище, ініціали); відомості про керівника кваліфікаційної роботи.

Наступні слайди – за рішенням здобувача вищої освіти та керівника кваліфікаційної роботи. На останньому слайді повинні бути зазначені висновки. Презентаційні матеріали розробляються в програмі «Power Point».

3.16. Запобігання та виявлення академічного плагіату у кваліфікаційній роботі

Відповідно до Закону України «Про освіту», академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Відповідно до Положення про систему забезпечення НУЦЗ України якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості)», затвердженого наказом ректора НУЦЗ України № 91 від 27.07.2020 року, в університеті функціонує система запобігання та виявлення академічного плагіату, складовою частиною якої є виявлення академічного плагіату у кваліфікаційній роботі.

Система запобігання та виявлення академічного плагіату запобігання та виявлення наступних **різновидів плагіату**:

- копіювання та оприлюднення виконаної іншим автором кваліфікаційної роботи як власної;
- дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) чужої роботи у свою без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал кваліфікаційної роботи (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо без належного оформлення цитування);
- парафраза (переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту), сутність якої полягає у заміні у кваліфікаційній роботі слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій під час використання будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної у мережі Інтернет).

Види порушення академічної доброчесності:

1. Обман полягає у наданні завідомо недостовірної інформації щодо освітньої (освітньо-творчої) або наукової (науково-технічної) діяльності.
2. Фабрикація є формою прояву обману, який полягає у вигадуванні даних чи фактів щодо освітньої (освітньо-творчої) та/або наукової (науково-технічної) діяльності.
3. Фальсифікація є формою прояву обману, який полягає у свідомій зміні чи модифікації вже наявних даних щодо освітньої (освітньо-творчої) або наукової (науково-технічної) діяльності.

4. Присвоєння авторства є формою прояву обману, який полягає у видачі за власний академічного тексту, автором (авторами) якого є інша особа (інші особи), у тому числі академічного тексту, створеного на замовлення.

5. Створення академічного тексту на замовлення полягає в оплатному чи безоплатному створенні академічного тексту або його частини для подальшого використання третьою особою під власним іменем, якщо автор такого тексту знає або, за всіма обставинами, не може не знати про таку ціль використання.

6. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих результатів як нових результатів (копіювання результатів кваліфікаційної роботи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти);

Формами несамостійного виконання завдання є, зокрема:

- списування;
- отримання недозволеної допомоги;
- виконання завдання іншою особою.

Відповідальність за виявлення академічного плагіату у випускових кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти несуть: здобувач – автор роботи, керівник кваліфікаційної роботи та керівник випускової кафедри.

Відповідальність, у разі виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти НУЦЗ України визначається відповідно до чинного законодавства.

Формами порушення вимог щодо оцінювання є:

- надання недозволеної допомоги під час оцінювання;
- створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження оцінювання;
- відсутність реагування на несамостійне виконання кваліфікаційної роботи.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання;
- відрахування із НУЦЗ України.

Відповідно до Кодексу академічної доброчесності НУЦЗ України, затвердженого конференцією трудового колективу (протокол 1/18 від 11.05.2018 року), **академічний плагіат**, як оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства під іменем особи, яка не брала участі в їх створенні, **визначений одним із порушень академічної доброчесності**, що є неприйнятним для всіх учасників освітнього процесу Університету.

Правила академічної доброчесності для усіх учасників освітнього процесу НУЦЗ України, у частині дотримання моральних норм і правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності у навчально-науковій діяльності, вимагають від кожного учасника освітнього процесу забезпечувати бездоганну чесність і прозорість на всіх стадіях проведення наукового дослідження та вважати неприпустимим прояви нечесної поведінки, а також рішуче викривати факти плагіату й інші форми порушень авторського права.

Для перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти на наявність в них академічного плагіату, на кафедрі ОП та ТЕБ реалізується **система подвійного контролю:**

1. З боку керівника роботи (завідувача кафедри, гаранта освітньої програми (ОП)).

2. З боку здобувача вищої освіти – автора роботи.

Основними завданнями перевірки кваліфікаційної роботи на академічний плагіат є:

- забезпечення належного рівня кваліфікаційних робіт;
- виконання кваліфікаційних робіт із додержанням вимог академічної та наукової етики;
- стимулювання самостійності та індивідуальності здобувачів вищої освіти під час виконання досліджень;
- удосконалення навичок коректної роботи із джерелами інформації, дотримання прав інтелектуальної власності та формування у здобувачів вищої освіти сумлінного ставлення до інтелектуальних надбань;
- роз'яснення відповідальності автора завершеної кваліфікаційної роботи стосовно порушень загальноприйнятих правил цитування під час виконання кваліфікаційної роботи.

У процесі підготовки роботи **первинне (поточне) виявлення академічного плагіату** в ній проводиться керівником роботи та здобувачем вищої освіти з використанням комп'ютерних програм, які знаходяться у вільному доступі.

Основна перевірка робіт щодо виявлення академічного плагіату з боку науково-педагогічних працівників кафедри ОП та ТЕБ проводиться у **два етапи:**

- **напередодні передзахисту** роботи;
- **напередодні захисту** роботи.

Як **інструмент для основної перевірки робіт** у межах протидії академічному плагіату використовують програмні продукти **AntiPlagiarism.NET, Advego Plagiatus** та **систему «Unichек»** відповідно до Договору НУЦЗ України про співпрацю з ТОВ «АНТИПЛАГІАТ» (від 01.04.2021 р.).

Окрім цього, напередодні проведення передзахисту робіт їх вибірково перевіряє завідувач кафедри та гарант ОП.

Після проведення передзахисту робіт на **завідувача кафедри** покладається **функція контролю** за дотриманням Кодексу академічної доброчесності НУЦЗ України шляхом вибіркової перевірки не менше ніж 10 % від загальної кількості робіт на відповідність встановленого керівником роботи відсотку (зазначається завідувачем кафедри у Поданні голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи) фактичному результату. Остаточний звіт з перевірки на унікальність кваліфікаційної роботи зберігається в архіві випускової кафедри та розміщується в електронному репозитарію НУЦЗ України.

Виконавець роботи підписується на титульному аркуші пояснювальної записки (додаток 1) та особистим підписом зазначає, що він не використовує у своїй роботі запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань.

Результатом перевірки роботи вважається відсоток її унікальності (оригінальності):

✓ **не більше 60 %** – унікальність незадовільна – **робота до розгляду не приймається** і не може бути рекомендована до передзахисту (захисту) в екзаменаційній комісії, оскільки має суттєву кількість запозичень, що трактуються як плагіат;

✓ **61-75** – унікальність умовно задовільна – **робота приймається до передзахисту** після доопрацювання здобувачем – автором роботи, наявності і правильного оформлення цитувань та посилань на використані джерела, оскільки має значний об'єм запозичень;

✓ **вище 75 %** – унікальність роботи задовільна – робота приймається до передзахисту (захисту) в екзаменаційній комісії.

Відтак, **до передзахисту** допускаються роботи з рівнем унікальності **не нижче 61 %**.

До захисту допускаються роботи з рівнем унікальності **не нижче 76 %**.

Під час визначення рівня унікальності кваліфікаційних робіт у частині авторських пропозицій (рекомендацій) з удосконалення окремих аспектів фахової сфери **враховується** сталість визначених алгоритмів та послідовність запропонованих для виконання у роботі завдань, структура службового змісту документів (титульний лист, зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки), обсяги першоджерел нормативного змісту та однотипність документів, що становлять смислову базу робіт, що виконуються, стилістика мовлення, наявність сталих словосполучень у галузі науки та досліджуваній сфері.

Відтак, за умов наявності типових тематик кваліфікаційних робіт **межа мінімальної задовільної унікальності роботи визначається як 70 %, а до захисту допускаються роботи з рівнем унікальності від 71 %**.

Кожна робота перевіряється на наявність академічного плагіату керівником роботи на усіх етапах її підготовки (**не перевіряються** – «Список використаних джерел» та «Додатки»).

У налаштуваннях ресурсу перевірки також дозволяється вилучення джерел зі схожістю до 7 % та 8 словами у шинглі.

Відповідальність за плагіат.

Здобувачі вищої освіти усіх форм навчання несуть відповідальність за якість власної роботи під час її підготовки та перевірки на плагіат.

Керівник роботи несе відповідальність за первинну перевірку роботи у встановлені строки, прийняття рішення щодо можливості її доопрацювання, а також стосовно її допуску до попереднього захисту.

Керівник роботи, який виявив незадовільну унікальність виконаної здобувачем роботи, попереджає автора про недопущення такої роботи до захисту та необхідність доопрацювати роботу, а у разі незгоди автора доопрацювати роботу – інформує службовою запискою завідувача кафедри.

Гарант ОП, який виявив незадовільну унікальність виконаної здобувачем роботи, за результатами її перевірки, попереджає керівника та автора роботи про недопущення такої роботи до захисту та необхідність її доопрацювання, а у разі незгоди автора та/або керівника автором доопрацювати роботу – інформує службовою запискою завідувача кафедри.

Завідувач кафедри, при виявленні незадовільної унікальності виконаної здобувачем кваліфікаційної роботи, приймає рішення про розгляд, на засідання кафедри, питання недопущення її до захисту.

Результати виконання вимог академічної доброчесності здобувачами вищої освіти за результатами перевірки кваліфікаційних робіт на академічний плагіат та дозвіл на допуск робіт до захисту зазначаються у протоколі засідання кафедри за результатами їх перевірки на академічний плагіат після проведення передзахисту. Роботи з незадовільною унікальністю, за рішенням кафедри, до захисту не допускаються.

Вимоги до оприлюднення робіт.

Роботи випускників НУЦЗ України – за спеціальністю 263 «Цивільна безпека», освітньо-професійна програма – «Охорона праці» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зберігаються у текстовому та електронному вигляді. **Текстовий варіант** робіт секретарем екзаменаційної комісії здається до навчально-методичного центру університету у день захисту.

Електронні версії робіт, захищених із позитивною оцінкою, розміщуються після завершення роботи екзаменаційної комісії у захищеному *.pdf-форматі на електронному репозитарію НУЦЗ України.

З метою високоєфективного виконання вищезазначених вимог, недопущення плагіату та розвитку оригінальності та самостійності виконання кваліфікаційних робіт здобувачами другого рівня вищої освіти, в тематику робіт слід включати роботи з проблематикою правових, соціальних, економічних, організаційних, технічних, гігієнічних, профілактичних, ергономічних, мотиваційних, гендерних аспектів і заходів, що потребують свого вирішення у межах розвитку та удосконаленні освітньо-професійної програми «Охорона праці». Це сприятиме дотриманню декларованої НУЦЗ України академічної доброчесності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні вказівки з виконання кваліфікаційної роботи за освітнім ступенем «магістр» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» (спеціалізація – «Охорона праці») / Розробники: С.Р. Артем'єв, О.П. Шароватова, Ю.Д. Древаль, О.Д. Малько, А.І. Морозов. – Харків: НУЦЗУ, 2018. – 24 с.

2. Методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи для здобувачів вищої освіти, які навчаються на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» (спеціалізація – «Охорона праці») / Укладачі: С.Р. Артем'єв, О.П. Шароватова, Ю.Д. Древаль, О.Д. Малько, А.І. Морозов, Б.М. Цимбал. – Х.: НУЦЗУ, 2019. – 26 с.

3. Наказ МОН №40 від 12.01.2017 р. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 р. за № 155/30023).

4. Положення «Про систему забезпечення НУЦЗ України якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості)».

5. Кодекс академічної доброчесності НУЦЗ України.

ДОДАТКИ

Додаток 1

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет техногенно-екологічної безпеки

Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи

на тему

«НАЗВА ТЕМИ ВІДПОВІДНО ДО НАКАЗУ»

Завідувач кафедри ОП та ТЕБ
к.т.н. доцент

(підпис)

Артем'єв С.Р.

Нормоконтроль
докт. н. держ.упр. професор

(підпис)

Древаль Ю.Д.

Керівник
докт. н. держ.упр. професор

(підпис)

Древаль Ю.Д.

Здобувач вищої освіти гр. МОП-19-
521
Спеціальність 263 «Цивільна безпе-
ка»

Освітньо-професійна програма –
«Охорона праці»

(підпис)

Шаповалов М.С.

Рецензент – Ключко М.І.

Харків – 20__р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет _____ техногенно-екологічної безпеки _____
Кафедра _____ охорони праці та техногенно-екологічної безпеки _____
Галузь знань _____ 26 «Цивільна безпека» _____
Спеціальність _____ 263 «Цивільна безпека» _____
Освітньо-професійна програма _____ «Охорона праці» _____
Рівень вищої освіти _____ другий _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ОП та ТЕБ
_____ Сергій АРТЕМ'ЄВ
«___» _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом НУЦЗ України від «___» _____ 20__ року №___ .

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: **вказати кількість сторінок роботи, рисунків, таблиць та використаних джерел.**

Об'єкт дослідження –

Предмет дослідження –

Метою проведення досліджень кваліфікаційної роботи є

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в тому, що *(за наявності)*

Практична цінність кваліфікаційної роботи полягає в тому, що

КЛЮЧОВІ СЛОВА (5-10)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Здобувач вищої освіти _____ направляється до захисту
(прізвище та ініціали)
дипломного проекту (роботи) за спеціальністю _____
(шифр і назва)
за освітньо-професійною програмою _____
(назва програми)
на тему: _____
(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Довідка про успішність

_____ за період навчання, на факультеті (підрозділі)
(прізвище та ініціали здобувача вищої освіти)
_____ з 20__ року до 20__ року повністю
(назва факультету, підрозділу)

Виконав(ла) навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок у %:

оцінка ЄКТС		оцінка за національною шкалою	
A		відмінно	
B		добре	
C			
D		задовільно	
E			

Декан факультету _____
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«__» _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти _____ розглянуто (а)
(прізвище та ініціали)

кафедрою _____, протокол від _____ 20__ року № __,
(назва кафедри)

допускається до захисту кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії _____.

Завідувач кафедри

_____ (назва кафедри) _____ (підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«__» _____ 20__ року

Навчальне видання

**Методичні вказівки
щодо виконання кваліфікаційної роботи
для здобувачів вищої освіти,
які навчаються на другому (магістерському) рівні
вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
(освітньо-професійна програма – «Охорона праці»)**

Підписано до друку 11.11.2022. Формат 60x84 1/16.
Умовн.-друк. арк. 2,2.
Вид. № 26/22.

Сектор редакційно-видавничої діяльності
Національного університету цивільного захисту України
61023 м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

www.nuczu.edu.ua